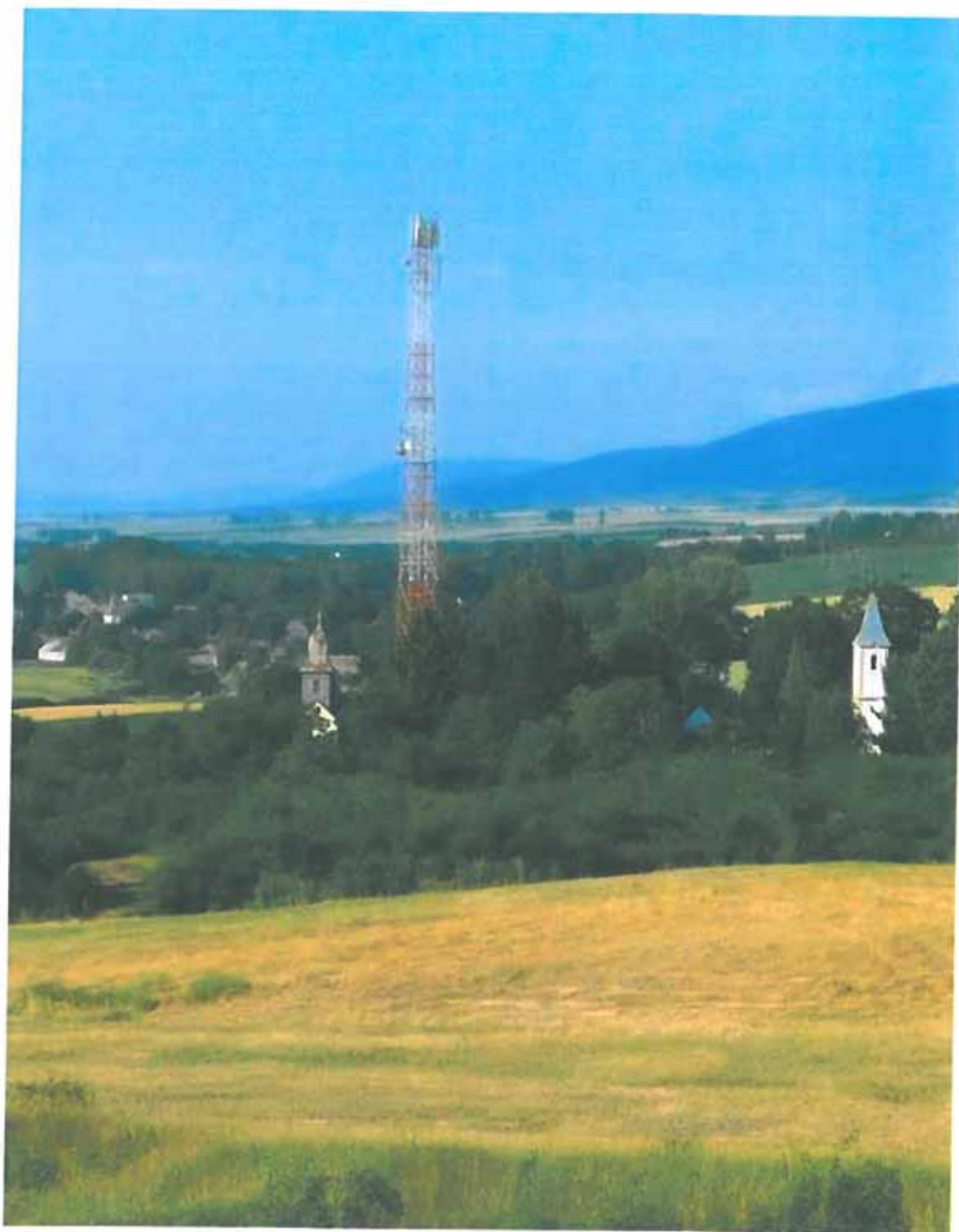

HERNÁDCÉCE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

- 1. Bevezetés 3
  - 2. Hernádcéce bemutatása 5
  - 3. Örökségünk 8
    - Műemlékek*
    - Helyi védelem*
  - 4. Eltérő karakterű településrészek Hernádcéce 16
    - Történeti településrész*
    - Átalakuló településrész*
    - Beépítésre nem szánt terület*
  - 5. Építészeti útmutató 23
    - Magasság*
    - Tetőhajlásszög*
    - Tetőforma*
    - Telepítés*
    - Színek*
    - Terepalakítás*
    - Kerítések*
    - Kertek*
    - Erkélyek, tornácok*
    - Ajtók, ablakok*
    - Homlokzatképzésre*
    - Részletek*
  - 6. Mai példák 43
  - 7. Utcák, terek 47
  - 8. Hirdetése, reklámtáblák 49
  - 9. Mellékletek 50
- Impresszum

BEVEZETÉS

Mai településeinket, köztük Hernádcécét látva a hagyományos történeti kultúrában keletkezett és a tervezett környezet kettősségét figyelhetjük meg. Az első esetben az épületek beépülnek a tájba, szerves egységet alkotnak azzal, míg a másikban idegenként nem mindig járulnak hozzá a környezet szebbé, harmonikussá tételéhez.

A Kézikönyv Hernádcéce község épített örökségének tükré kíván lenni, felvillantva az évszázadok alatt kialakult sajátosságokat. Lehetőséget kíván biztosítani az új lakóépületek tervezésénél, hogy az adott helyre illő épületek épüljenek.

A könyv segít megismertetni Hernádcéce építészeti értékeit, hagyományait, sajátosságait.

Közérthető rajzok segítségével jelzi a követendő példákat, de megfogalmazza a kerülendő építészeti megoldásokat is.

Cél:

- Megismerni a község építészeti karakterét.
- Példák segítségével bemutatni a helyes megoldásokat
- Védni és erősíteni a Hernádvölgy, ezen belül Hernádcéce építészeti arculatát, egységes településképet

Csató István
polgármester

HERNÁDCÉCE BEMUTATÁSA

Hernádcéce község Borsod-Abaúj-Zemplén megye Gönci járásában, a Hernád bal partján fekszik.

Hernádcéce (Alsó-, Felsőcéce) és környéke már a honfoglalás előtt is lakott volt. Cécét és 9 másik falut 1219-ben alapították német telepesek. Az 1220-ban a vizsolyi ispánság része lehetett. 1280-as években V. László király a Czéczei családnak adja a falut, ekkor a falu nevét Cece néven írták. Az 1427-es portális összeírás szerint a család a folytonos birtokos. Az 1300-as években Czécze és környéke a boldogkői várbirtok része lehetett. Egy 1388. január 20.-án kelt írás szerint Zsigmond király az Abaúj vármegyei Boldokői vár alatt fekvő falut a saját kezébe vette és azt a várhoz csatolta. Az 1600-as évek elején 15-16 ház lehetett a faluban, addig a század közepére török támadások következtében a falu közel állt a kipusztuláshoz.

A Rákóczi szabadságharcban a céceiek is kivették a részüket. Az erődített udvarház a Vécsey kúria a templommal együtt viszonylag épen megmaradt. Tőle északra állhatott a Szentmiklóssy kúria. A falu a szabadságharc után a kurucok egyik búvóhelye volt.

A Felsőcécei református templom a XIV. században épülhetett gótikus stílusban, az 1595-ös összeírás szerint már a reformátusoké. Az Alsó-Cécei református templom 1904-ben épült.

A Mária Terézia-féle 1770 táján kiadott urbárium szerint Céce földesurai voltak dr. Eötvös Miklós, Pálóczi Horváth György, Cséby András, Fáy Gábor, Téglássy András, Báji Patay Ferenc, Fazekas Péter, Péchújfalussy Péchy György és Fodor Lajosné.

A község 1000 kataszteri holdjából a Téglássy birtok később a Messer családdé lett, a Patay birtokot a Jakab család vette meg. Az Eötvös birtok a gróf Péchy, majd a gróf Zichy családdé lett. A Cséby és Horváth családok örökölték a Czéczei birtokot. Céce legnagyobb birtoka a Vécsey és a Szentmiklóssy családdé lett, akik Pálóczi Horváthok révén leszármazottai a Czéczei családnak. Összesen 100 jobbágyot és zsellért lehet megismerni az urbáriumból, a falu lakosa kb. 400 fő volt.

Az 1787-es első katonai leírásban a falu lakossága 500 fő, ebből 236 katolikus, 190 református, 56 görög-katolikus 10 evangélikus, 8 zsidó.

A reformkor idején a faluban élt kis- vagy köznemesi családok, a Gecsei, Nánási, Jakab, Baksi, Kovács családok.

Az 1869-es népszámlálás szerint Cécén 564 ember élt. 1870-1910 között közel 20%-os volt a kivándorlás Amerikába, az 1872 évi kolerajárvány is ritkította a lakosságot.

Az 1910-es népszámláláskor 279 lakosa volt, ebből 133 római katolikus, 41 görög katolikus, 95 református volt.

Alsócécén főleg közép- és kisparaszti családok, Felsőcécén néhány földbirtokos család és a cselédség lakott.

A házak többnyire kőből, tornáccal épültek, zsuppal, zsindegyel, cseréppel és lemezzel fedett és füstmentes volt.

A 20. század elején Abaúj - Torna vármegye gönci járásához tartozott.

A falu-zártsága következtében- sok mindent megőrzött az ősi településszerkezetéből.

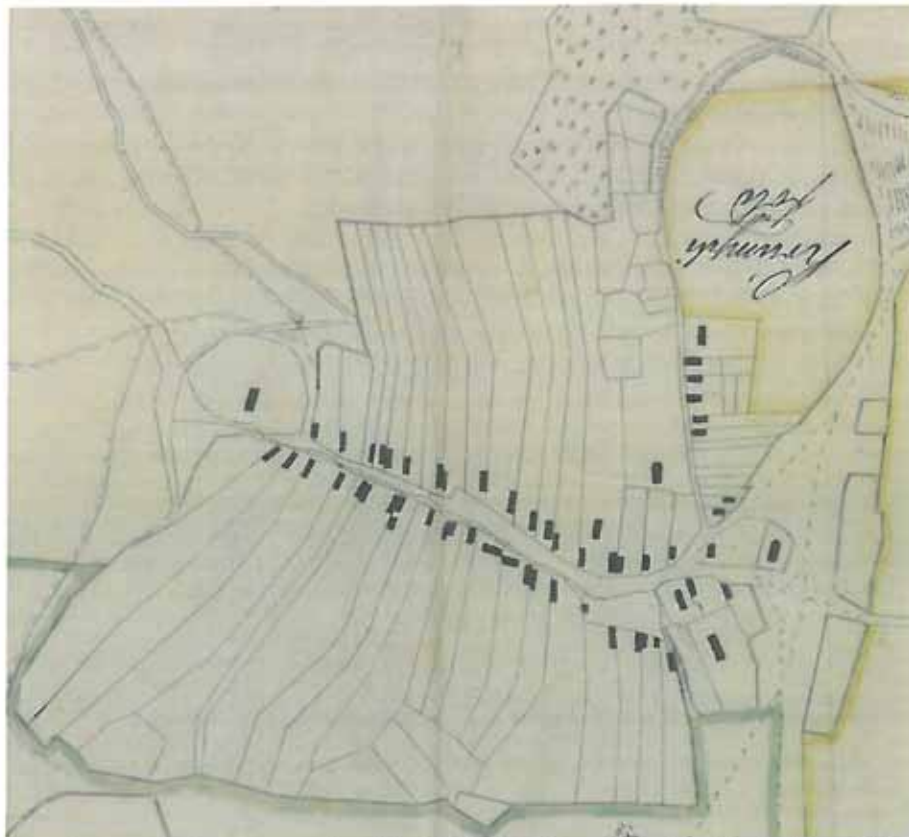

A község fejlődését az I-II. Katonai felvételén valamint az 1860-1868-as Kataszteri térképén keresztül követhetjük.

Az I. Katonai felvétel Felsőcécén egy sor lakóházat (az út keleti oldalán) és a falu közepén a gótikus református templomot ábrázolja. Alsócécén a folyó irányába futó utca két oldalán vannak a lakóházak, míg a település keleti oldalán csak egy sor lakóház van.

A II. Katonai felvétel lényegi eltérést csak Felsőcécén mutat. A közel száz év elteltével beépült az utca nyugati oldala is.

Az 1860-68 évi Kataszteri térkép pontosabb ábrázolással lényegében azonos a II. Katonai felvétel ábrázolásával. Alsócécén ábrázolja az előző ref. templomot. A mai ref. templom 1904-ben épült. Felsőcécén ábrázolja a három kúriát, hét csúrt, melyből kettő ma is áll.

Mindkét falu eredeti típusa egyutcás utifalu. Felsőcécé rétegvonalon húzódó, Alsócécé lejtőn lefutó utcájú. Mindkét falu kiterjedése alig nagyobb a 200 évvel ezelőtti állapotnál. A beépítés fésűs, a soros udvarokkal, kertvégi csűrökkel lehetett általános. Hagyományos lakóháztípusa az oldaltornácos, kontyolt tetejű, hosszú ház, az északi új utcák kivételével szinte minden ház ilyen.

A falu arculatát a változatos természeti és agrártáj, a közepesen karbantartott belső környezet, s az eredeti településszerkezet, valamint a hagyományos és történetileg értékes épületek összhangja határozzák meg.

ÖRÖKSÉGÜNK

MŰEMLÉK

A keletelt templom gótikus, 14. századi eredetű, későbbi átalakításokkal. Sajátos, téglalap alaprajzú épület, szentélye széles, egyenes záródású, középtengelyében is támpillérrel. Teteje kontyolt, a nyugati csúcsán huszártorony, a templom déli oldalán három, rézsűs támpillér, közöttük két román stílusú félköríves záródású ablak, a nyugati, keretezetlen, csúcsíves bejárat fölött apró körablak nyílik. A templom belseje sík mennyezetes, a bejáraton fakarzattal. Áttört szőszék-koronáját kakas díszíti.

HELYI VÉDELEM

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

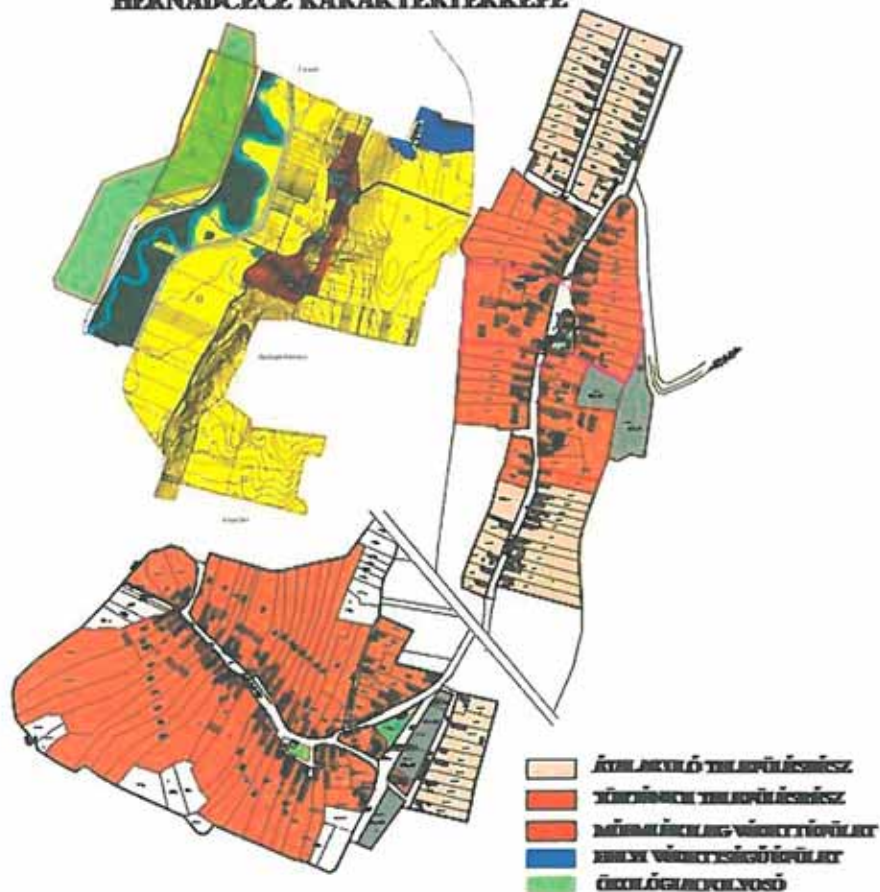
A település karakteresen három részre tagolódik:

A **történeti településrész** azonos Felsőcéce történelmileg kialakult főutcájával, az Árpád utcával, Alsó cégén a Petőfi utcával.

Az **átalakuló településrész** lefedi a XX. századi település bővülési területét. Felsőcécén az Alkotmány utcát és az Árpád utca északi szakaszát. Alsó cégén a Rákóczi Ferenc utcát.

Beépítésre nem szánt településrész magába foglalja a belterületi temetőket, pinceegyütteseket, a parkokat, kerteket, külterületi mezőgazdasági területeket.

HERNÁDCÉCE KARAKTERTÉRKÉPE

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

Két kis falu - Alsó és Felsőcéce.

Mindkét falu eredeti típusa egyutcás utifalu. Felsőcéce a Hernád rétegvonalán húzódó, Alsócéce a folyóra lejtőn lefutó utcával. Mindkét falu kiterjedése alig nagyobb a 200 évvel ezelőtti állapotnál. A beépítés fésűs, a soros udvarokkal, kertvégi csűrökkel lehetett általános. Hagyományos lakóháztípusa az oldaltornácos, kontyolt tetejű, hosszú ház, az északi új utcák kivételével szinte minden ház ilyen.

A falu arculatát a változatos természeti és agrártáj, a közepesen karbantartott belső környezet, s az eredeti településszerkezet, valamint a hagyományos és történetileg értékes épületek összhangja határozzák meg. Mindkét településrész településszerkezetének jellegzetes elemei a boros pincék, amelyek az utca szövetébe beépülve, illetve az egyes lakótelkeken is megtalálhatók.

Felső Cécei Árpád utca jellegzetes épületei a magtárak és a szabadtéri egyházi szoborfülkék, amelyek a magtárak mellett állnak.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

Alsó Céce község keleti irányú terjeszkedésének eredménye a Rákóczi Ferenc utca kontyolt illetve oromfalas nyeregtetős házaival. Felső Céce területén az új településrész a község északi terjeszkedésével az Árpád utca folytatásában és az Alkotmány utca kialakításával jött létre. Mindkét terület a XX. század folyamán alakult ki. A területen kezdetben a hagyományos tornácos kontyolt nyeregtetős épületek, később az újabb sätortetős illetve oromfalas nyeregtetős házak. A XX. század végére a lakásépítés minimálisra csökkent.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A Hernád-völgy egy tektonikus árokban elhelyezkedő folyó-völgy, amely Miskolctól északkeletre, a Zempléni-hegység és a Cserehát között alakult ki. Hossza 60-80 km, szélessége 6-12 km. A tengerszintfeletti magassága 118 és 270 m között változik. Folyóteraszok csak a Hernád felső völgyszakaszán alakultak ki, elsősorban Vizsoly és Gibárt között. A másik földrajzi-természeti érdekessége a Hernád-menti tájnak a suvadások, amelyek a folyó keleti szakaszán jellemzőek.

A Hernád-völgy magyarországi szakasza földrajzilag a Nagyalföld északra nyúló öblének tekinthető. Éghajlatát az alföldi klímán kívül a hegyvidékek is befolyásolják.

Gyakori jelenség a nyári szárazság, vagy a túlságos csapadék következtében a Hernád áradása. Az uralkodó északi, északkeleti szélirány miatt az itt lakó emberek a Hernád-völgyét Hideg-völgynek nevezik.

A XV. századtól kezdve a Hernádon 14 vízimalom működött.

Az abaúji települések fejlődését a történelem folyamán kedvezőtlenül befolyásolta az a körülmény, hogy közvetlen közelében nem alakultak ki nagyvárosok, a közelében lévő mezővárosok gazdasági-kereskedelmi-oktatási fejlődése nem bizonyult tartósnak. A Hernád-völgyében a Miskolc-Kassa és a Dukla-hágón át Oroszország és Lengyelország felé vezető útvonal egykor - elsősorban a XVI. - XIX. században - igen nagy átmenő forgalmat bonyolított le. Ugyanezen az útvonalon indult meg 1837-ben a gyorskocsi, majd az úttal párhuzamosan 1860-ban a vasút Kassáig.

Vizsoly, Hernádcéce Hernád magas pontján épült települések.

A Hernád-völgye település- és népességföldrajzi szempontból is igen érdekes, mert az államalapítástól napjainkig a közel 150 település kedvezően tudta a maga javára fordítani a természeti-földrajzi erőforrásokat s a történelem számtalan viharával és kihívásával szemben képes volt kisebb-nagyobb konfliktusokkal együtt - az emberek megmaradását, a települések népessége többségének megtartását évszázadokon keresztül biztosítani.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

5

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

FALUSIAS TERÜLET

MAGASSÁG

Hernádcéce történeti településrészén a falusias családházak családi házak földszintesek és magasságuk közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek az utcaképbe.

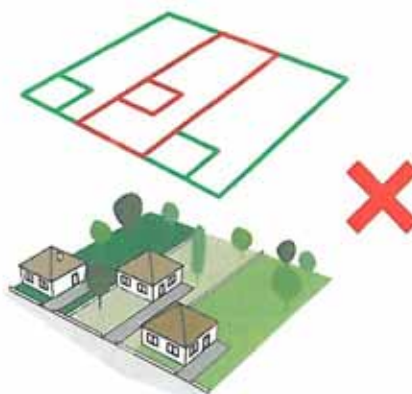
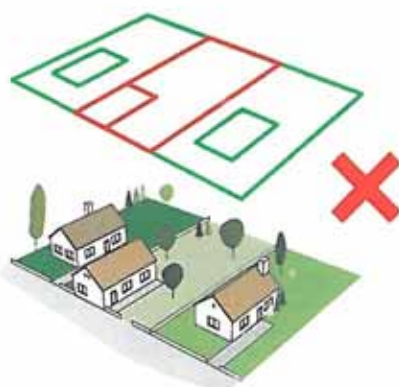
TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Hernádcéce történeti településrészének falusias területén a házak kontyolt nyeregtetősök, tetőhajlásszögük 35–45°. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük. A túl magas illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképbe. Az építési telek körül kialakult nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős házból álló utcakép esetén a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős, sátoztetős épület kerülhet. A mediterrán, alacsonyhajlású, tördelt tetőformák nem illeszkednek a hagyományos faluképbe. Ügyeljünk, hogy oromfalas épületek közé ne kerüljen kontyolt nyeregtetős, sátoztetős épület. A harmonikus utcakép kiegyensúlyozottá, széppé formálja ezzel felértékeli az épületeket is.

TELEPÍTÉS

A történeti településrész beépítésének rendje a falukép jellemzője. A keskeny telkes területeken az épületek a telkek oldalhatárán állnak, homlokzatuk az utcai telekhatáron áll. A szélesebb telkek esetén utcával párhuzamos elhelyezésű épületek vannak. Igazodjunk a már kialakult, harmonikus rendhez! A túl magas (alpesi) illetve túl alacsony (mediterrán) hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat és megbontja a történeti falurész egységes utcaképét.

TEREPRE ILLESZTÉS

Az épület illeszkedjen a lejtős terepre, kerüljük a nagy bevágásokat, földkiemeléseket, vagy a mesterséges sík teraszok kialakítását. A szükségesnél nagyobb mértékű talajmunka (kiemelés, feltöltés) jelentős és felesleges költségtöbblettel jár, csökkenti a saját és a szomszédos ingatlanok értékét is.

HOMLOKZAT

A homlokzatok többségében vakolt kialakításúak, visszafogott díszítéssel, kő, vagy festett vakolt lábazattal. A módosabb épületek egyedi hangulatát a változatos anyaghasználat és a változatos, egymást kiegészítő, összképében harmonikus homlokzatszínezés adja. Mind a homlokzatnál, mind pedig a lábazatnál kövessük a természetes anyaghasználatot: vakolat, kő, felület esetén a helyben bányászott kőveket válasszuk, kerüljük az egyenes vágású, felületcsiszolt, vagy a csempeszerűen ragasztott kőlapka alkalmazását. Ne alkalmazzunk a hagyományos megjelenéstől idegen, dörzsölt, kapart, vagy egyéb struktúrájú vakolatot, helyette használjunk (akár gyárilag előkevert) homlokzati vékonyvakolatot és homlokzatfestést. Ez utóbbi esetén javasolt a vidám, meleg föld színek alkalmazása, megőrizve az összkép harmóniáját: terrakotta, okkersárga, fehér, kapucsínó, tojásbél stb. Kerüljük a tetőtérben beugró loggiák használatát ahőhid problémák illetve beázási veszély miatt.

SZÍNHASZNÁLAT

Hernádcéce történeti településrészének színvilága változatos, de visszafogottan illeszkedő. A történeti településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a ríktőszínű fémlemez fedés és burkolat.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

KERÍTÉSEK

Az utcakép meghatározó része. Tolcsva történeti részein az áttört kerítések jellemzőek, tömör és nem átlátható megoldások, a falszerű áttörésmentes kerítésekkel nem elfogadhatók.

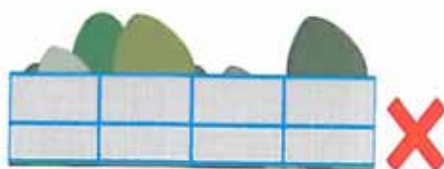
Javasolt a növényből kialakított természetes kerítés, vagy a teljesen áttört, drótfonatos kerítés létesítése.

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel.

Az átalakuló településrészen jellemzőek a geometrikus diszítésű, lakatosszerkezetű kerítések. Fa elemeknél és a lábazatnál sem szerencsés a harsány színek alkalmazása. A kerítés a növényzettel együtt érvényesül igazán! A területen az áttört kerítések javasoltak, a tömör megoldások nem elfogadhatóak, a belátást inkább a belső oldalra növények vagy sövény telepítésével akadályozzuk, mely jól véd az utca pora és a beszűrődő zaj ellen is. A kertkapu illeszkedjen a kerítéshez és az épület kialakításához, kerüljük az embermagas bádogg szerkezeteket.

KERTEK

Fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a tájba. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes háttérrel, környezetet adjunk az épületeknek. A tájba illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is. Az épülettömeg követi a háttérnövényzetet, a kert bensőséges kialakítású, takarja a burkolt felületek látványát.

Az épület tájba illesztését a megfelelő építési hely megválasztása mellett nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. Védjük meg annyi növényt, amennyit lehet! Ne feledjük, egy 100 éves fa felneveléséhez 100 év szükséges! A csupasz telekre telepített növények csak sok év után nyújtanak kedvező látványt, barátságos környezetet.

A kert használatát, úgy kell megtervezni, mint az épületét. Az új építési telkeken a tervezés különösen fontos. A kert tervezését az épülettervezéssel egy időben kezdjük meg, hogy az ideális megoldást megtalálhassuk. Így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra. A kert funkciói kapcsolódnak az épületrészekhez.

Alakítsunk ki haszonkertet, ahol gyümölcsöt, zöldséget is termesztünk.

A garázst lehetőleg az épületben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben, és ne terhelje a táj látványát.

Az oldalkertben pergola alakítható ki. Alkalmazásukkal könnyebbé válik a falak karbantartása. Kialakításuk harmonizáljon az épület színeivel, formavilágával.

Különösen a háttérrel adó és az épületet keretező faállomány telepítése javasolt. Változatos magasságú sövényekkel válasszuk le az egyes kerthasználati tereket. Az épületek elé ültetett magas örökzöldek takarják a házat, télen elzárják az értékes napfényt, növelik a fűtésszámlát, a lombhullatók télen beeresztik a fényt, nyáron védnek a tűző naptól. Az előkertben az alacsony örökzöldekből kialakított sövények viszont jól kapcsolják az épületet az utcaképhez.

Illeszkedjünk az épület stílusához, színvilágához. A merész épületszínek esetében óvatosan bándjunk a növények színválasztásával. A különleges színű és formájú növények a kert fűszerei, mértékkel használjuk őket! A keskeny előkertben illeszkedjünk a szűk térhez és a nyílászárók elhelyezkedéséhez. Keskeny, oszlopos növényeket alkalmazhatunk, amelyek hangsúlyozzák az épület függőleges vonalait. Az átalakuló, új településrészen ahogy az építészeti megoldásokban, úgy a növényválasztásban is nagy szabadsággal rendelkezünk. Javasolt megidézni a környező táj és a korábbi tájhasználat növényeit. Kerüljük az agresszív ún. inváziós fajokat (tapadó vadszőlő, zöld juhar stb.), ezek kordában tartása nagy nehézségekbe ütközik.

TORNÁCOK

A népi építészet egyik jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Ékes példái Hernádcécén is jól megfigyelhetők. Ezek az átmeneti – „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát és identitását. Új épület tornáckialakításával és újszerű átgondolásával tovább vihetjük e hagyományt új otthonunkba. A tornác nem csupán szép, hasznos is, nyáron kizárja a napfényt, télen pedig beengedi.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épület tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A három megkülönböztetett településkarakter nyílászáróiban is eltérő képet mutat, mely sajátosság megőrzése a mi feladatunk is. A hagyományos nyílászárókialakítás a történeti településrészen jól megfigyelhető: kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Új ház építésekor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

A homlokzat kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. Kerülendő az utca felé a garázskapuval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázskapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton. Természetes anyaghasználattal – a kő, téglá, vakolt felületek, faburkolat – enyhíthetünk az erőteljes ipari megjelenésen. A magastető héjalása – beleértve az ereszcsereszécsendesítőt is – az égetett agyag sötétebb, vagy világosabb árnyalata színében égetett cserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet. Alacsonyabb hajlásszögű tető tömegét nem fényes – szürke, téglaszínű – bádoglemezzel, vagy passzív zöldtetővel fedetten kell kialakítani úgy, hogy a peremszerkezetek vízszintesek legyenek.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt eszköz volt épületeinken. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképből. A jól megválasztott burkolat – mint például a természetes kőburkolat – nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

Hernádcécn több helyütt fellelhető a népi építészetre jellemző díszített oromzat. A barna színű fa felületek a visszafogott színű falfestéssel és gipsz díszekkel esztétikus megjelenést kölcsönöznek az épületnek.

Nyílászárók

Egy-egy jellegzetes utcára néző homlokzat arányait: általában egy, aszimmetrikusan, vagy két szimmetrikusan elhelyezett ablak határozza meg. A nyílások és a tömör falfelületek jellegzetes aránya, különösen az ormfalon, karakteressé teszi a házat. Amennyiben nagyobbra, szélesebbre vesszük ezeket a nyílásokat – legyen az egy felújítás, vagy egy új építés –, a ház homlokzata idegenül fog hatni környezetében.

Azonos ablakméret más-más ablakosztással egészen eltérő megjelenést, hangulatot ad a háznak.

Hagyományosan az ablaknyílások nyújtott arányúak, azaz magasabbak, mint szélesebbek.

Lehetőleg válasszunk fa (fa mintázatú egyéb) anyagú nyílászárókat és redőnyöket.

Minden esetben javasolt a természetes, szépen öregedő anyagok és színek használata. Vegyük figyelembe, hogy míg a természetes anyagok felújíthatók, átfesthetők, addig a műanyag idővel nem javítható.

Az utólag felszerelt fehér redőnytokok beszerelése helyett gondoljuk át a rejtett árnyékoló szerkezetek vagy a zsalugáter elhelyezésének lehetőségét.

RÉSZLETEK

A homlokatszerkesztés, és a természetes anyaghasználat kiemelendő. A kőburkolat és a vakolt falfelületek egymást váltva izgalmas homlokzati felületeket hoznak létre. A ház kőbukorlata a kerítés anyagában is vissza köszön. A vízszintes kőszavakat az alacsony, nyírott sövény tovább hangsúlyozza.

Az egyszerű tömeg vakolt felületét bontja meg a sarkon felfutó kőburkolat. A nyílászárók be- és kiugratása mozgalmassá teszi a homlokzatot. A természetes anyaghasználat és az egymással harmonizáló, visszafogott színek a kerítésen is visszaköszönnek. Az épület jó példája azoknak az építészeti eszközöknek, melyekkel a homlokzat arányai, a tömeg nagysága befolyásolható.

A modern, különleges középületek fontos hangulatteremtő elemei településünknek, jelzik, hogy lakói haladnak a korral, szeretik és használják az újdonságokat, támogatják a megújuló generációk helyben maradását. A hagyományos és a modern ilyen együttélése teszi a falut élő és élhető településsé minden lakója számára.

A téglák alkalmazásával hangulatot idézünk, időtálló anyagot használunk, és nem csak az épület homlokzataként mutatós, hanem kerítésként alkalmazva, kovácsoltvas elemekkel elegyítve harmonikus képet ad az utcán sétálóknak. A hagyományos téglák modern anyagokkal való együttélésére sok szép példát láthatunk.

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé tesznek minket. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további, öncélú díszítés már nem kívánczik az épületre.

A súlyos, igazán anyagszerű hatást keltő kő burkolatot nagyszerűen ki lehet könnyíteni faburkolat együttes használatával. Érdekes plasztikai hatás érhető el a szerkezet síkváltásaival, melyre a faburkolat alkalmas. Az egyszerű lelambériázott, strukturálatlan felületek ugyanakkor unalmasak, végső esetben silánynak is hathatnak.

KÉMÉNYEK

A kémény gyakran elhanyagolt, ám nagyon fontos eleme az épületnek. A ház fölött magasodó kéménypillér megkoronázza az épületet. A gyakorlati szempontokon túl a ház szép aránya is megkívánja a kémény méretet, kialakításának igényességét. A változatos kéményfejezetek készülhetnek téglából, de lehetnek vakoltak vagy fehérre meszeltek. Új kémény építéskor ügyeljünk arra, hogy a keresztmetszete megfelelő legyen, és a fejezeteknél kerüljük az előre gyártott műkö elemeket. Egy rosszul elhelyezett kicsi kémény aránytalansága az amúgy szépen kialakított vagy helyreállított házakat tönkreteheti.

KLÍMABERENDEZÉS

A klímaváltozás, légköri felmelegedés következtében nagyon megnövekedett a klímaberendezések iránti igény. A klímaberendezés kültéri egységeit ne az utcai homlokzaton helyezzük el! Keressünk számukra kevésbé hangsúlyos, takart és védett helyet: padlástérbe, félreeső eresz alatt a homlokzaton, az épület melletti terepre telepítve (növényzettel takarva), oldalkertben.

NAPKOLLEKTOR, NAPELEM

Hazánkban egyre több, a tetőre rögzítő elemekkel felszerelt napkollektor, napelem berendezésekkel találkozunk. Ezeket az utcakép védelmében az utcafronttól a lehető legtávolabb, lehetőleg a hátsókerti tetőfelületen javasolt elhelyezni. Célszerű azokat egy tömbben tartani, a lépcsőzés és az ugráló vonalvezetés nem szerencsés, mert megbontja a tető egységes, nyugodt látványát, és rendetlen hatást kelt. Elhelyezésük csak a tetősíkokban kívánatos. Védett utcakép, vagy homlokzat esetén, vagy ha a déli tájolással a fentiek nem egyeztethetők össze, meggondolandó a kertben, támfalra, vagy a kerítésre való telepítésük. Lapos tetőn csak az attika fal takarásában helyezzük el az elemeket.

A trafók, elektromos-, távközlési vezetékek, azok tartói jelentős esztétikai szennyeződést jelentenek a Hernád völgy településeken is. A trafók épületekbe helyezése és a vezetékek kiváltása, földkábelekbe történő helyezése fontos feladat.

MAI PÉLDÁK

6

A kontyolt nyeregtetős épületei közé a kontyolt nyereg, vagy kis füstlukas csonkakontyolt nyeregtetős épületek illenek, aminek két példája segíthet a jó döntésben.

A két épületen az arányos homlokzatszerkesztés, és a természetes anyaghasználat emelendő ki. Az egyszerű tömeg vakolt felületét bontja meg, gazdagítja a sarkon kialakított tornác jellegű belépő. A nyílászárók és a „tornác” érdekessé, mozgalmassá teszik a homlokzatot. A természetes anyaghasználat mellett az egymással harmonizáló, visszafogott színek jó példái azoknak az építészeti eszközöknek, melyekkel a homlokzat arányai, a tömeg nagysága befolyásolható.

Alsóécén több ormfalas épület is található. Ezek közé nem illenek a kontyolt nyeregtetős házak. Itt az illeszkedés szabályainak megfelelően ormfalas épületek építhetők

A település arculatát nagyban befolyásolja a közterek állapota, melyek gondozása közérdek. Ehhez mindenki hozzáteheti a magáét, ha gondozza az előkertjét, kaszálja a gyept a portája előtt, virágot, fát ültet. Egy szép előkert és a gondozott közterület emeli a ház fényét is, ahová öröm hazatérni. Ahol szűkebb hely marad a növénytelepítésre, ott egy-egy karakteres, jó tűrőképességű évelő vagy cserje használatával lehet szép utcaképet elérni. A növények, és a telepített fasorok telepítésével jelentősen csökkenthető a por és a felmelegedő falakból és aszfaltból származó igen jelentős hőterhelés. A növények vonzzák a madarakat, így kevesebb kártevővel kell számolnunk. A növényválasztásnál figyelembe kell venni a termőhelyi viszonyokat, a felsővezetékek helyzetét. Válasszunk olyan fajt, ami karaktert ad a településrésznek.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégerek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet. Elsősorban a figyelemfelkeltés a cél, és nem a járókelők rosszallásának kiváltása. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképbe illően lehet megtenni.

Hernádcéce történeti településrész területén reklámhordozó nem helyezhető el. Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat.

A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámhordozók elhelyezése nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúrahálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

HERNÁDCÉCE ÖRÖKSÉGVÉDELEMMEL ÉRINTETT INGATLANOK JEGYZÉKE			
(a BO-08D/ÉH/2683-2/2017. sz. levél melléklete)			
[Azonosító]	védettség jogi jellege	Törzsszám	védett örökségi érték neve
013	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
030/13	régészeti lelőhely	57553	Halmok
030/14	régészeti lelőhely	57553	Halmok
030/15	régészeti lelőhely	57553	Halmok
033	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
034/1	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
034/2	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
035	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
		16648	A községtől DK-re, az új telepítésű szőlőben
036/25	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
036/26	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
036/27	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
036/28	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
036/29	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
036/30	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
036/31	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
036/32	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
036/33	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
09/10	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
09/3	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
09/7	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
09/8	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
09/9	régészeti lelőhely		Miszlónka-tető
1	műemlék	1075 [2803]	Ref. templom
	régészeti lelőhely	40437	Ref. templom
2/1	műemléki környezet	1075 [22829]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
2/2	műemléki környezet	1075 [22829]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
	régészeti lelőhely	40437	Ref. templom
290	régészeti lelőhely	16647	Miszlónka-tető
3	műemléki környezet	1075 [22829]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
4/1	műemléki környezet	1075[22829]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
5	műemléki környezet	1075[22829]	Ref. templom ex lege műemléki környezete
55	műemléki környezet	1075[22829]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
56	műemléki környezet	1075[22829]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
58/2	műemléki környezet	1075[22829]	Ref. templom ex lege műemléki környezete
61	műemléki környezet	1075[22829]	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
7	műemléki környezet	1075[22829]	Ref. templom ex-lege műemlékikörnyezete

HERNÁDCÉCE EGYEDI TÁJÉRTÉK			
Név	Pontos helyszín	Főbb jellemzők	Keletkezés időpontja
Feszület	Felsőcéce, Mező-dűlő, a Boldogkőváralja felé vezető műúton, Felsőcécétől 500 méterre.	Nyeregvetős fakereszt, az ezüstszerű korpusz mögötti rész bedeszkázva. Fakorlással körbekerítve, a korláton fatábla.	1990-es évek
Feszület	Felsőcéce É-i végéről kiinduló földút elején.	Faragott kőtalapzaton kőkereszt, fém korpuszal. Útmenti fasor előtt áll.	1896.
Magányos fa	Felsőcéce, Alsó-Pást dűlő, a Hernád töltésén belül levő legelőn.	Öreg tölgyfa a mező közepén.	XX. század
Református templom	Felsőcéce központjában.	A keletelt templom gótikus, 14. századi eredetű. Sajátos, téglalap alaprajzú épület, Fehér színezetű, lemezzel fedett. Szentélye széles, tengelyében is támpillérrel. Teteje kontyolt, a nyugati csúcsán huszártorony, a templom déli oldalán három, rézsűs támpillér, közöttük két román jellegű félköríves záródású ablak, a nyugati, keretezetlen, csúcsíves bejárat fölött apró körablak nyílik. A templom belseje sík mennyezetes, a bejárat oldalán fakarzat áll.	XIV. század, a haranglába a XIX. századból.
Tornácos parasztház	Felsőcéce központjában, a harangláb mögött. 14-es házszám.	Cseréppel fedett, kontyos tetős, fehér színezetű lakóház, mellvéd nélküli, kőpilléres oldaltornáccal, fedeles kapuval.	1890-es évek
Református templom	Alsócéce központjában.	A templom 1904-ben épült, déli végén kis homlokzati fatoronnyal. A harangok egy 200 .méterre, egy dombon álló haranglábban függttek.	1904.
Jellegzetes falusi lakóház	Alsócéce, Petőfi u. 22.	Cseréppel fedett, kontyos tetős, fehér színezetű, oldaltornácos, régi ház, vakolatdíszes homlokzattal, kis udvarral.	1920-as évek vége
Feszület	Alsócécétől délre 200 méterre, a földút mellett, az Abadűlőben.	Kőtalapzaton álló, trifóliumos kőkereszt, fém korpuszal. Két meglehetősen visszacsonkolt fa között áll.	Nem ismert.
Eróziós völgy csuszamlásokkal	Aba-dűlő Hernád felőli oldalán található völgyecske.	Eróziós völgy, oldalán csuszamlásos formákkal. Szép kilátás nyílik a Hernád-völgyére	Holocén.

IMPRESSZUM

HERNÁDCÉCE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZA TA
HERNÁDCÉCE honlapcíme: www.hernadcece.hu
HERNÁDCÉCE emailcíme: hcchiv@gmail.com
HERNÁDCÉCE postai címe: 3887 Hernádcéce, Árpád u. 31.
Telefon: +36-46-485-070
Polgármester: Csató István
polgarmester emailcíme: tolcsva@phivtolcsva.hu
Főpítész: Olajos Csaba
főépítész emailcíme: olajos.csaba@upcmail.hu
SZERKESZTETTE: Olajos Csaba
SZÖVEG: Olajos Csaba
FOTÓ: Olajos Csaba, Nánási Attila
GRAFIKAI TERVEZÉS: Olajos Csaba
Hernádcéce, 2017. október